

„Stará láska nerezaví,“ říká o Žižkovu Karel Cudlín

11.05.2015

Ceněný fotograf a žižkovský patriot Karel Cudlín sice na Žižkově už nežije, ale po celou dobu rozhovoru bylo mnohokrát deklarováno, že tuto čtvrť pokládá stále za svou. O svoje vzpomínky a bohaté zkušenosti ze svého povolání se podělil i s Radničními novinami.

Vidím, že kam jdete, vždy máte u sebe fotoaparát. Zaujalo vás dneska něco do té míry, že jste neodolal a cvakl spoušť?

Zrovna dnes ještě nic. Tenhle malý foťák nosím stále při sobě, a pokud natrefím na nějaký motiv, který se mi líbí, uchovám si ho na památku.

Stalo se někdy, že by z toho vzniklo větší dílo?

Spíše ne, je to hlavně pro moje potěšení. Bavím se tím. Ale může mě to inspirovat nevědomky do budoucna, to je pravda.

Přes čtyřicet let jste bydlel na Žižkově. Nestýská se vám po něm?

A jak. Před několika lety jsem se znovu oženil a odstěhoval do Horních Počernic. Ale kdykoli se zde objevím, musím říct, že stará láska nerezaví. Na Žižkov bych se vrátil okamžitě!

Do jaké míry se podle vás tato čtvrť změnila za tu dobu?

Před 40 lety byl Žižkov pochopitelně jiný. Ale již tenkrát fungoval jako specifická čtvrť, spíše dělnická, kde se pohybovaly typické žižkovské figurky. Byly tu malé továrničky okolo Pražačky, ty se v 70. letech bouraly. Malé dílny, ohrady... Charakteristických periferních prvků tu bylo hodně. Samozřejmě nechyběly ani hospody – těch tu podle mě bylo daleko víc a navíc si uchovávaly ještě prvorepublikový ráz. K tomu tu nechyběla ani ona normalizační šed', která přidávala Žižkovu kafkovskou atmosféru. Byl to vlastně vstup do centra Prahy, periferie, kde na Jarově stály akorát vily. Díky bohu tu jsou i kopce, který dodávají této čtvrti dojem zeleně – Vítkov a Parukářka. Dnes je Žižkov barevnější, jsou tu kluby, luxusní restaurace...

S proměnou Žižkova jistě úzce souvisí i proměna pouliční fotografie. Jak moc se to dotklo přímo vás?

Kdysi byl Žižkov pro focení přímo unikátní – jezdilo tu málo aut, nebyly reklamy, ale hlavně život se odehrával přímo na ulici. Děti hrály na silnici fotbal nebo hokej, jezdily na kole – to tenkrát šlo, protože za hodinu projelo pár aut. Takže ano, samotný způsob focení je dnes jiný.

Pamatujete asanaci Žižkova?

To mě bylo dvanáct let. Po celou dobu, kdy to probíhalo, jsem to ale nepovažoval za důležité. Mám i fotky, jak lidé vynášeli svoje věci a stěhovali se pryč, nebo dokonce vlastním upomínku v podobě šicího stroje, který si některý nájemník nechtěl odvést a já ho přitáhl domů. Tenkrát jsem to tak nevnímal – v ruinách jsem fotil akty s jednou holkou nebo nějaké opuštěné zátiší, v sedmnácti letech mi nepřišlo důležité zdokumentovat samotné stěhování. Přitom na Krejcárku, kde jsem dlouho žil, bydleli velice zajímaví lidé, z té nejchudší vrstvy obyvatel. Do toho se zamíchali usedlíci z první republiky, hospodští štamgasti, taxikáři, gambleři a jiní. Celá ta doba se bořila a vedle vznikalo sídliště.

Co se týká focení, pro vás byla vždycky prioritou zachytit člověka, chvilkový okamžik, který se jen tak nevrátí. Platí to stále?

Jasně. Už jako gymnazista jsem se například seznámil s jednou romskou rodinou, chodil jsem za ní a dělal černobílé fotografie. Bylo to pro mě zajímavý, zvláště zachytit jejich způsob života. Romská komunita žije poblíž nás, ale je zcela jiná. Každý večer se u nich hrálo a zpívalo, fascinující bylo slyšet je hrát na housle. Dnes je vše pestrobarevnější, promíchanější, abstrahovat nějakou situaci je daleko těžší, ale to neplatí jen o Žižkově, ale o čemkoli.

Čím vás naposledy Žižkov překvapil?

Toho je moc. Nechci dělat někomu reklamu, ale pokaždé si tu najdu příjemnou hospodu anebo bistro na Jiřího z Poděbrad. Najdete tu restauraci řeckou, italskou, balkánskou... Samotné trhy jsou kapitolou samy o sobě. Nejvíc mě zaujal letošní masopust. Samozřejmě se nejedná o žádnou venkovskou veselici, ale svůj účel tu rozhodně má.

Učíte i na FAMU. Co říkají vaši studenti na Žižkov?

Vedu lekce pro zahraniční studenty a musím říct, že jen pohled z Hradčan na Žižkov je velice zaujal. Fascinovala je Žižkovská věž. Vůbec ten dojem ze Žižkova na ně velmi zapůsobil, protože cítili, že má genius loci. Když vidíte žižkovské panorama, má zkrátka svoje specifické kouzlo.

O dnešní době se dá říct, že je tu přetlak výborných fotografů na našem trhu. Jaký má studium fotografie vůbec ještě smysl?

Stále je velký zájem o studium fotografie, především u studentů z Asie, kteří neváhají si za semináře zaplatit. FAMU má navíc renomé nejlepšího studia fotografie ve střední Evropě. Kvůli digitalizaci a

jednoduchosti je tu obrovský přetlak fotek. Že se tím pak ale absolventi neživí, je otázka jiná. Uplatnění je různé, jestli si zvolí komerční fotografii, anebo uměleckou – pak většinou mají práci navíc zcela jinou, která je uživí, a focení je jen hobby.

Nedáte dopustit na Izrael, kam se často vydáváte na cesty. Dokonce jste kdysi pronesl, že je pro vás stejně významný jako Žižkov...

Je to krásná země, historicky, etnicky i přírodně hrozně pestrá. I ten konflikt má hluboké kořeny. Na rozdíl od Žižkova je pro mě Izrael neznámý a neokoukaný. Pro fotografa je to ráj, fotit míjivé momenty a různá zákoutí, které někde jinde jen tak nenajdete.

Vyzkoušel jste všechny možné typy fotografií. Do čeho byste ale nešel?

Určitě by mě nebavilo fotit násilí. Obdivuju válečné zpravodaje pro jejich nebojácnost. Já jsem si zkusil svoji odvahu během demonstrací na Majdanu, nedostal jsem se sice do žádné krizové situace, že by kolem mě umírali lidé. Přesto to napětí bylo všudypřítomné.

Konflikt na Ukrajině, kterou také často navštěvujete, vás musel hodně zasáhnout.

Ukrajina je pro mě další srdcovou záležitostí. Jak to tam ale dopadne, nikdo neví. Země je ve velice problematické situaci, jakou si lze jen těžko představit. Začal jsem tam jezdit v 90. letech, nejdřív na Podkarpatskou Rus, pak jsem si zamiloval západ Ukrajiny, na Donbas jsem jezdil také rád.

Je pro vás černobílá fotografie stále hlavní prioritou?

Převládá u mě pocit, že černobílou fotografií se umím pregnantněji vyjádřit. Kdybych fotil krajiny, barvy by tam pochopitelně chyběly. Teď vydávám knížku svých černobílých fotografií, na to bude navazovat výstava ve Špálově galerii.

Dělal jste pro časopis Respekt. Do jaké míry vás bavila zpravodajská činnost?

Respekt je týdeník, čili onu továrnu, kdy okamžitě musíte poslat fotku na online magazín, jsem nedělal. Našly se i reportáže, dělaly se rozhovory, takže klasická zpravodajská práce to nebyla, ale moc mě to bavilo. Většinou jsem usiloval o to, aby to bylo zároveň sdělný a fungovala tu vnitřní angažovanost. Je to ale těžký – zpravodajskou/dokumentární fotografii musíte udělat v jakýchkoli podmínkách bez ohledu na počasí a jiné vnější vlivy.

Kterou část Prahy kromě Žižkova fotíte ještě rád?

Láká mě udělat cyklus fotografií, které by mapovaly současné předměstí – tedy Horní Počernice, kde nyní bydlím - až k Žižkovu. Určitě budu pracovat i s barvou, architekturou, které budu komponovat dohromady s lidmi. Na fotografii je nejdůležitější, aby nesla v sobě příběh. Je zásadní, abyste zachytil to, co se děje přímo ve vás.

Karel Cudlín (nar. 1960) prožil téměř celý svůj život na Žižkově a nezapomínal na něj ani ve svém povolání profesionálního fotografa. Jeho černobílé fotografie pracují s detaily, lidskými příběhy i pomíjivými událostmi, za což si vysloužily opakované ocenění v prestižní fotografické soutěži Czech Press Photo. V rámci dokumentární fotografie se věnoval romské problematice, většina jeho díla vzniká na cestách (Izrael, Ukrajina, Kavkaz, New York). Karel Cudlín pracoval také jako oficiální fotograf Václava Havla.

Text a foto: Martin Hořna